

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542”, 2542 : 3) บัญญัติไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้อง มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติรวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากลตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2554 : 1) เพื่อให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา จำเป็นต้องมีการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จึงมีการบัญญัติมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาบัญญัติไว้ว่า ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอกระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงว่าด้วยระบบและหลักเกณฑ์การประกันคุณภาพภายในของการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา การอุดมการณ์ศึกษา และการประกันคุณภาพภายนอกไว้ในฉบับเดียวกัน “การประกันคุณภาพภายใน” ว่าการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเองหรือ โดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

การประกันคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายต้องมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ที่การดำเนินงานมีเป้าหมาย ในการยกระดับคุณภาพของผู้เรียนในทุกด้าน มีการพัฒนาด้านปัจจัยให้สามารถใช้อย่างมีประสิทธิภาพ เพียงพอ โดยมีระบบกลไกในการปฏิบัติงานตามแผน และการกำกับติดตามอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ซึ่งสถานศึกษาควรคำนึงถึงการสร้างจิตสำนึก ในการพัฒนาที่เกิดกับบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ที่ยึดถือการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นวัฒนธรรมการทำงานที่ปกติ การสร้างความรู้สึกรักความเป็นเจ้าของสถานศึกษาร่วมกัน เสริมสร้างความเป็นอัตลักษณ์ให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาจัดระบบ และโครงสร้างที่เหมาะสม วางแผนและดำเนินงานตามแผน กำกับติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง นำผลการประเมิน

จากทุกภาคส่วนไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนา พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้พัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอใฝ่เรียนรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการแบ่งปันองค์ความรู้ นวัตกรรมทั้งภายในและภายนอกองค์กรอย่างต่อเนื่อง (สำนักทดสอบทางการศึกษา 2554 : 31 - 32)

การจัดการความรู้ (Knowledge Management) เป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างกระบวนการความรู้และปฏิสัมพันธ์ของคนในองค์กรอย่างสร้างสรรค์ ด้วยการแบ่งปันและเรียนรู้จากความรู้และประสบการณ์ความสำเร็จระหว่างกันของคนในองค์กร และนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในการทำงานให้เกิดสัมฤทธิ์ผลดีขึ้นกว่าเดิม และอาจกล่าวได้ว่าการจัดการความรู้เป็นกระบวนการทำงานในทุกเรื่องและในเนื้องานการศึกษาที่ทำอยู่ ซึ่งจะช่วยเพิ่มสมรรถนะของบุคคลและองค์กร อันได้แก่ ความรู้และปัญญาที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพงานการศึกษาได้ จึงต้องส่งเสริมสนับสนุนให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้นำหลักการ แนวทางและเครื่องมือการจัดการความรู้มาใช้เพื่อพัฒนาการทำงานตามพันธกิจและบริหารงานการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ รวมทั้งขับเคลื่อนองค์กรไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ อันนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กรที่จัดและสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการความรู้ เป็นเครื่องมือในการบริหารและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานงานที่ปฏิบัติ ใช้เป็นกระบวนการทำงานของผู้ปฏิบัติงานในองค์กร เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ของบุคคลและองค์กร พร้อมนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ทำงานให้เกิดสัมฤทธิ์ผลดีขึ้นกว่าเดิม ภายใต้หลักการและแนวทางที่ว่า มุ่งให้เกิดการนำพลังปัญญาขององค์กรมาเพิ่มพลังในการเรียนรู้ด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันประสบการณ์ความสำเร็จและความรู้ปฏิบัติ พร้อมรวบรวมและสร้างความรู้ใหม่ที่จำเป็นต่อการพัฒนางานให้สำเร็จ เพื่อให้คนเข้าถึงความรู้ รู้จักเลือก คัดแปลง ปรับปรุง ต่อยอดความรู้ที่มีอยู่เดิม และสร้างความรู้ใหม่ไปใช้ในการทำงาน อันจะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552 : คำนำ) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภัททญาณี โอรัตนปัญญา (2559 : 94 - 96) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการความรู้และองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรของสำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร มีระดับ การจัดการความรู้และองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของสำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก จะเห็นได้ว่าการที่องค์กรจะพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นั้น ต้องมีการจัดการความรู้ควบคู่ไปด้วยเสมอ ดังนั้น สถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานการศึกษาที่มีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ อันนำไปสู่คุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษา คุณภาพการจัดการเรียน

การสอนที่ส่งผลให้เกิดคุณภาพของผู้เรียนที่เป็นผลลัพธ์สุดท้ายที่ต้องการให้เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับนวัตกรรม หอมสิน (2556 : 225 - 233) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ตามตัวชี้วัดความสำเร็จในการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งมีตัวชี้วัดความสำเร็จทั้งสิ้น 91 ตัวชี้วัด จากทั้งหมด 15 กิจกรรม ผลการวิจัยพบว่า ทุกกิจกรรมสามารถปฏิบัติ จนเกิดการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยสรุปรูปแบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนมัศึกษามีการพัฒนาการทำงานแบบมีส่วนร่วมเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมที่มีความเหมาะสม คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน มีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงาน เกิดกระบวนการทำงานเป็นทีม เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติและถอดองค์ความรู้ภายในโรงเรียนและสามารถใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างคุ้มค่านอกจากนั้นประเสริฐ เพ็ชรสิงห์ (2557 : 104) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้กับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดสระบุรี มีความสัมพันธ์ระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ซึ่งจากผลการศึกษาวิจัยแสดงให้เห็นว่าการจัดการความรู้เป็นระบบกลไกในการปฏิบัติงานที่สำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

จากความเป็นมาและความสำคัญที่กล่าวมาแล้วข้างต้น การศึกษาการจัดการความรู้กับประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษายุค โควิด 19 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2 ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2 สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นเป็นแนวทางเกี่ยวกับกระบวนการจัดการความรู้ซึ่งมีเป้าหมายหลักให้เกิดการมีส่วนร่วม โดยการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็นทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ปรับปรุงระดับความสัมพันธ์ให้มีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ ไปสู่การขับเคลื่อนการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาการจัดการความรู้ของสถานศึกษายุค โควิด 19 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2

2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษายุคโควิด 19 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้กับประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษายุคโควิด 19 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2

ประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยการจัดการความรู้ของสถานศึกษายุคโควิด 19 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ซึ่งเป็นระบบกลไกในการปฏิบัติงานที่สำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาไปสู่การพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษายุคโควิด 19

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1,147 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2. 2564 : 35 - 40)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1,147 คน โดยการเปิดตารางเทียบหากลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970a : 608 - 609) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 291 คน แล้วใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้อำเภอเป็นที่ตั้งของสถานศึกษาเป็นชั้นของการสุ่ม หลังจากนั้นคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างครูของสถานศึกษาแต่ละอำเภอที่ตั้งของสถานศึกษา โดยใช้สถานศึกษาเป็นหน่วยในการสุ่ม ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 การจัดการความรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 มี 7 ขั้นตอน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และสำนักงานเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. 2548 : 5) ดังนี้

- 2.1.1 การบ่งชี้ความรู้
- 2.1.2 การสร้างและแสวงหาความรู้
- 2.1.3 การจัดความรู้ให้เป็นระบบ
- 2.1.4 การประมวลและกลั่นกรองความรู้
- 2.1.5 การเข้าถึงความรู้
- 2.1.6 การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้
- 2.1.7 การเรียนรู้

2.2 ประสิทธิภาพการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษายุค โควิด 19 ตามมาตรฐาน การศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2563 : 62 - 63) มี 3 มาตรฐาน ดังนี้

- 2.2.1 ด้านคุณภาพของผู้เรียน
- 2.2.2 ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ
- 2.2.3 ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดการความรู้ของสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการอย่างเป็นระบบที่ดำเนินการ ร่วมกัน โดยบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อประมวลความรู้ ความคิด ที่เกิดจากการกระทำ ตลอดจน ประสบการณ์ ซึ่งจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสาร มาพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคน ในสถานศึกษาสามารถเข้าถึงความรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และสำนักงานเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2548 : 84 - 87) ประกอบด้วย

1.1 การบ่งชี้ความรู้ (Knowledge Identification) หมายถึง การร่วมกันวางระบบ วิธีการค้นหาความรู้ โดยการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ค้นหาว่า ความรู้ หลักการใดบ้างมีความสำคัญ ในการนำมาใช้เป็นหลักในการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับบริบท โดยส่งเสริมให้บุคลากรจัดทำ แผนที่ความรู้ เพื่อหาว่าความรู้ใดที่มีความสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษา จัดลำดับความสำคัญ ของความรู้เหล่านั้น วิเคราะห์ ปัญหา อุปสรรค จุดเด่น เพื่อกำหนดความรู้ที่จำเป็นในการกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา กำหนดความรู้ที่จำเป็นต่องานที่ปฏิบัติและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา และมอบหมาย หน้าที่ให้ตรงกับความรู้ความสามารถของบุคลากร

1.2 การสร้างและแสวงหาความรู้ (Knowledge Creation and Acquisition) หมายถึง การหาวิธีในการดึงความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ที่องค์กรมีอยู่แล้ว อาจอยู่กระจัดกระจายไม่เป็นที่มารวมไว้ เพื่อจัดทำเนื้อหาให้เหมาะสมและตรงกับความต้องการ ครอบคลุมและเพียงพอต่อการแสวงหาความรู้ของผู้ใช้ สำหรับความรู้ที่จำเป็นต้องมีแต่ยังไม่มีนั้น องค์กรอาจสร้างความรู้ดังกล่าว จากความรู้เดิมที่มีอยู่ก็ได้ หรือนำความรู้จากภายนอกองค์กรมาใช้ ร่วมมือกับองค์กรอื่น ๆ และผู้เชี่ยวชาญจากภายในและภายนอกมาพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้องค์กรอาจจะต้องพิจารณากำจัดความรู้ที่ไม่จำเป็นหรือล้าสมัยทิ้งไป เพื่อประหยัดทรัพยากรในการจัดเก็บความรู้เหล่านั้น ปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ขั้นตอนนี้ประสบความสำเร็จ คือ บรรยากาศและวัฒนธรรมขององค์กรที่เอื้อให้บุคลากรกระตือรือร้นในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อใช้ในการสร้างความรู้ใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา รวมถึงระบบสารสนเทศที่ดีล้วนช่วยให้บุคลากรสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกันได้รวดเร็วขึ้น

1.3 การจัดความรู้ให้เป็นระบบ (Knowledge Organization) หมายถึง การจัดเนื้อหาความรู้ที่ต้องการแล้วให้เป็นระบบ ด้วยเทคโนโลยี โดยการสร้างโปรแกรมในการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน จัดทำคู่มือและแบบฟอร์มการจัดเก็บข้อมูลสำหรับบุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อเป็นแนวทางในการค้นหาข้อมูลและนำความรู้ดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ได้ง่าย และรวดเร็วจัดสร้างมุมมองความรู้ มุม KM ที่เกิดจากการจัดการความรู้และรวบรวมวิธีการปฏิบัติที่ดี

1.4 การประมวลและกลั่นกรองความรู้ (Knowledge Codification and Refinement) หมายถึง การร่วมกันดำเนินงานการวิเคราะห์ข้อมูล กลั่นกรอง และจัดแหล่งข้อมูลครอบคลุมภารกิจจัดทำ หรือปรับปรุงประมวลความรู้ให้อยู่ในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและสามารถนำไปใช้ได้ อย่างสะดวก เป็นมาตรฐานเดียว ใช้ภาษาเดียวกันเพื่อให้เข้าใจข้อมูลตรงกันทั้งระบบก่อนนำไปใช้ บุคลากรสามารถนำความรู้ที่ได้มาใช้ในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มศักยภาพในรูปแบบของตนเอง โดยมีการสร้างโปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลและจัดแหล่งข้อมูล การสร้างคู่มือการวิเคราะห์ข้อมูลและจัดแหล่งข้อมูล เพื่อการวางแผนสำหรับบุคลากร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถป้อนข้อมูล จัดเก็บ ค้นหา และใช้ข้อมูล ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

1.5 การเข้าถึงความรู้ (Knowledge Access) หมายถึง การดำเนินการการจัดแบ่งประเภทของความรู้เป็นหมวดหมู่เป็นระบบ เพื่อความสะดวกต่อเลือกการค้นหา กระจายความรู้ที่เกิดจากการจัดระบบการเข้าถึงความรู้ทั้งความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคลและความรู้ทั่วไปอย่างสมดุล มีการถ่ายทอดความรู้และให้โอกาสบุคลากรเลือกใช้ความรู้เฉพาะที่ต้องการ จัดทำหนังสือเวียนให้บุคลากรได้รับทราบถึงความรู้โดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อต่อการเข้าถึงความรู้ได้ง่าย

และสะดวก จัดทำจัดเก็บความรู้ในระบบมัลติมีเดีย ทางเว็บไซต์ หรือเว็บบล็อก กลุ่มมือการเข้าถึง ความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ

1.6 การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing) หมายถึง การจัดทำ ความรู้ประเภท Explicit Knowledge เป็นเอกสารฐานความรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศหรือวิธีการใน กรณีที่เป็น Tacit Knowledge จัดทำเป็นระบบทีมข้ามสายงาน กิจกรรมคุณภาพและนวัตกรรม ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ระบบพี่เลี้ยง โดยการส่งเสริมให้บุคลากรที่มีความชำนาญ/เชี่ยวชาญถ่ายทอด ความรู้ให้เพื่อนร่วมงาน การสับเปลี่ยนสายงาน การยืมตัว เวที แลกเปลี่ยนความรู้โดยการนำ เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ต่อกันก่อให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ ขึ้น และประชุมเพื่อสื่อสารทำความเข้าใจในการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ

1.7 การเรียนรู้ (Learning) หมายถึง การวางแผนพัฒนาวิธีเรียนรู้เพื่อเสริมสร้าง ความรู้ที่มีอยู่ให้เข้มแข็งและพัฒนาเป็นความรู้ใหม่ที่นำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจแก้ไข ปัญหาและปรับปรุงองค์การการเรียนรู้ของบุคลากรจะทำให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ ขึ้นมากมาย ส่งผลให้ ผู้บริหารสามารถนำความรู้ไปใช้ในการตัดสินใจเพื่อวินิจฉัย สั่งการ หรือมอบหมายงาน นำผล การประเมินความรู้ของบุคลากรไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น และสามารถนำความรู้มาสร้างสรรค์ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จะเพิ่มพูนองค์ความรู้ขององค์กร ที่อยู่แล้วให้มากขึ้นเรื่อย ๆ โดยการจัดกิจกรรมหรือรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งโดย ทางตรงและทางอ้อม จากประสบการณ์ ตำรา ซึ่งการถ่ายทอดประสบการณ์ความรู้เหล่านี้ จะถูกนำไปใช้เพื่อสร้างความรู้ใหม่ ๆ เป็นวงจรที่ไม่มีที่สิ้นสุด ที่เรียกว่า วงจรการเรียนรู้ควรทำให้ การเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของงาน เช่น เกิดระบบการเรียนรู้ จากการสร้างองค์ความรู้ นำความรู้ไปใช้ เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่และหมุนเวียนต่อไปอย่างต่อเนื่อง

2. ประสิทธิภาพการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษายุคโควิด 19 หมายถึง ผลลัพธ์ เกี่ยวกับปัจจัย กระบวนการ และผลผลิตของการจัดการศึกษาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง ซึ่งใช้ เป็นหลักเทียบเคียง ในการส่งเสริม กำกับดูแล ตรวจสอบ ประเมินผล และการประกันคุณภาพทาง การศึกษา ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน (สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ. 2563 : 62 - 63) ดังนี้

2.1 มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน หมายถึง ผลการเรียนรู้ที่เป็นคุณภาพของผู้เรียน ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ประกอบด้วย ความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร การคิด คำนวณ การคิดประเภทต่าง ๆ การสร้างนวัตกรรม การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรการมีความรู้ ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพและด้าน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เป็นค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด ความภูมิใจในท้องถิ่น

และความเป็นไทย การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย รวมทั้ง สุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม

2.2 มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ หมายถึง เป็นการจัดระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา มีการกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจอย่างชัดเจน สามารถดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาในทุกกลุ่มเป้าหมาย จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ดำเนินการพัฒนาครู และบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ และจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการเรียนรู้รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

2.3 มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษา สร้างโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวกสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี ครูรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล ดำเนินการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบและนำผลมาพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำผลที่ได้มาให้ข้อมูลป้อนกลับ เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

3. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ปีการศึกษา 2564

4. ครู หมายถึง บุคลากรที่ทำหน้าที่หลักทางด้านการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ปีการศึกษา 2564

5. สถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ปีการศึกษา 2564

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการจัดการความรู้ของสถานศึกษาตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและสำนักงานเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2548 : 5) มี 7 ขั้นตอน คือ 1) การบ่งชี้ความรู้ 2) การสร้างและแสวงหาความรู้ 3) การจัดความรู้ให้เป็นระบบ 4) การประมวลและกลั่นกรองความรู้ 5) การเข้าถึงความรู้ 6) การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ 7) การเรียนรู้ และประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับปัจจัย กระบวนการ และผลผลิตของการจัดการศึกษา

ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง ตามแนบท้ายประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้อำนาจ
มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์
การศึกษาพิเศษ ฉบับลงวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561 (สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ. 2563ข : 62 - 63) ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ
1) ด้านคุณภาพของผู้เรียน 2) ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ และ 3) ด้านกระบวนการ
จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากนั้นนำมาวิเคราะห์และปรับประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิด
ในการดำเนินการวิจัย สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

การจัดการความรู้มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
ยุคโควิด 19 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี